Uned 10

Cloffni Mewn Gwartheg a Defaid

Taflen Wybodaeth

Cloffni yw'r drydedd broblem fwyaf pwysig ar nifer o ffermydd godro modern ar ôl mastitis a methiant atgynhyrchu. Amcangyfrifir bod 10% o'r ddiadell ddefaid cenedlaethol yn gloff ar unrhyw un adeg.

Cloffni mewn Gwartheg

Cloffni yw un o'r problemau lles mwyaf mewn gwartheg, ac mae'n achosi poen ac anesmwythder. Yn aml, mae cloffni'n deillio o letya a rheolaeth annigonol. Mae hyn yn arwain at lai o amser gorwedd, hylendid gwael ac anafiadau.

Mae'r straen o letya a bwydo heffrod sy'n llaetha ac mewn cystadleuaeth â gwartheg hŷn yn eu rhagdueddu i gloffni.

Y prif achosion o gloffni mewn gwartheg yw:

1. Wlserau gwadn
2. Clefydau Byw'r Carn
3. Troed Glonc – necrobasilosis rhwng y bysedd
4. Dermatitis Digidol/*Byseddol* - dermatitis rhwng y bysedd
5. Llid Llafnog
6. Treiddiad Corffyn Estron
7. Sawdl Slyri
8. Hollt yn y Carn
9. Anhwylderau Asgwrn a Chymal e.e. torasgwrn troedol.

Prif effeithiau cloffni yw:

- Poen a dioddef
- Colli cyflwr/graen corff a phwysau
- Colli cynnyrch
- Colli ffrwythlondeb

Cloffni mewn Defaid

Mae cloffni yn un o'r achosion anesmwythder mwyaf mewn diadell ddefaid.

Mae effeithiau cloffni'n cynnwys:

- Dirywiad yng nghyflwr y corff
- Canran ŵyna is
- Pwysau geni ŵyn is ac felly lleihad mewn hyfywdra ŵyn
- Gostyngiad yng ngraddfa tyfiant mewn ŵyn
- Gostyngiad mewn cynnyrch llaeth
- Ffrwythlondeb is mewn hyrddod
- Lleihad mewn tyfiant gwlân.

Prif achosion cloffni mewn diadell ddefaid yw:

1. Sgaldiad
2. Clwy'r Traed
3. Crawniad Byw'r Carn
4. Dermatitis Byseddol Defeidiog Gyffwrdd-ymledol

5. Carn Cragennog
6. Corffynnau Estron
7. Crawniad Cymal Troedol
8. Clwy'r Traed a'r Genau
9. Gronyn dyfiant
10. Ffibroma

Atal Cloffni mewn Gwartheg a Defaid

- Trimio traed yn rheolaidd
- Bathio'r traed mewn naill ai Fformalin neu Sinc Sylffad
- Diagnosis a thriniaeth sydyn
- Antibiotigau i'w defnyddio'n unig mewn achosion cloffni bacteriol
- Gwahanu'r anifail oddi wrth y brif ddiadell/fuches i'w atal rhag ymledu, yn enwedig gyda dermatitis digidol a chlwy'r traed.

Trin Cloffni

Gan fod amrywiaeth fawr o ffactorau sy'n gallu achosi cloffni, o faethiad i drimio traed gwael, rhaid nodi y dylid archwilio a thrin pob achos o gloffni yn unigol.

Rhai pethau sydd ar gael i'r ffermwr yw:

- Antibiotigau argroenol a phigiadwy
- Trimio'r traed
- Bathio'r traed
- Brechiad fel opsiwn ar gyfer clwy'r traed
- Bioddiogelwch da - osgoi prynu i mewn anifeiliaid cloff.

Cyngor rhagorol ar Wefan Prifysgol Reading:

http://www.organic-vet.reading.ac.uk/Cattleweb/disease/Lame/treat.htm